Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

19. märts 2020*

Eelotsusetaotlus – Ühine varjupaiga- ja täiendava kaitse poliitika – Ühised rahvusvahelise kaitse seisundi andmise menetlused – Direktiiv 2013/32/EL – Artikli 46 lõige 3 – Täielik ja *ex nunc* läbivaatamine – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Esimese astme kohtu pädevus ja kohustused – Rahvusvahelise kaitse valdkonnas pädevate asutuste otsuste muutmise õiguse puudumine – Liikmesriigi õigusnormid, milles on ette nähtud kohustus teha otsus 60 päeva jooksul

Kohtuasjas C-406/18,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósági (Pealinna haldus- ja töökohus, Ungari) 4. juuni 2018. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. juunil 2018, menetluses

PG

versus

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president J.-C. Bonichot (ettekandja), Euroopa Kohtu asepresident R. Silva de Lapuerta esimese koja kohtuniku ülesannetes, kohtunikud M. Safjan, L. Bay Larsen ja C. Toader,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: ametnik I. Illéssy,

arvestades kirjalikku menetlust ja 11. septembri 2019. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– PG, esindaja: *ügyvéd* Sz. M. Sánta,

– Ungari valitsus, esindajad: M. Z. Fehér, G. Tornyai ja M. M. Tátrai, hiljem M. Z. Fehér ja M. M. Tátrai,

– Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja R. Kanitz, hiljem viimati nimetatu,

– Euroopa Komisjon, esindajad: M. Condou-Durande, A. Tokár ja J. Tomkin,

* Kohtumenetluse keel: ungari.

olles 5. detsembri 2019. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta (ELT 2013, L 180, lk 60) artikli 46 lõiget 3 koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikliga 47.

2 Taotlus on esitatud PG ja Bevándorlási és Menekültügyi Hivatali (sisserände- ja varjupaigaamet, Ungari) (edaspidi „varjupaigaamet“) vahelises kohtuvaidluses seoses viimase otsusega jätta PG rahvusvahelise kaitse taotlus rahuldamata ja määrata tema väljasaatmine koos kaheaastase riiki sisenemise ja seal viibimise keeluga.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 2013/32 põhjendustes 18, 50 ja 60 on märgitud:

„(18) Rahvusvahelise kaitse taotluse kohta võimalikult kiiresti otsuse tegemine, ilma et see piiraks taotluse piisavat ja täielikku läbivaatamist, on nii liikmesriikide kui ka rahvusvahelise kaitse taotlejate huvides.

[…]

(50) Asjaolu, et otsuseid rahvusvahelise kaitse taotlemise […] kohta saab kohtus tulemuslikult vaidlustada, peegeldab Euroopa Liidu õiguse üldpõhimõtet.

[…]

(60) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni hartaga tunnustatud põhimõtetest. Eelkõige püütakse käesoleva direktiiviga tagada inimväärikuse täielik asutamine ning edendada harta artiklite 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24, ja 47 kohaldamist ning direktiivi tuleb sellele vastavalt rakendada.“

4 Direktiivi 2013/32 eesmärk on selle artikli 1 kohaselt kehtestada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule (ELT 2011, L 337, lk 9), kohase rahvusvahelise kaitse andmise ja äravõtmise menetluse ühised nõuded.

5 Direktiivi 2013/32 artikli 2 punktis f on „menetlev ametiasutus“ määratletud kui „liikmesriigi kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan, kes vastutab rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise eest ning on pädev võtma sellistes juhtumites vastu esimese astme otsuseid“.

6 Selle direktiivi artikli 46 lõigetes 1, 3, 4 ja 10 on sätestatud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et taotlejal on õigus tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus seoses järgnevaga:

a) tema rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, kaasa arvatud otsus:
   i) pidada pagulasseisundi ja/või täiendava kaitse seisundiga seotud taotlust põhjendamatuks;

[…]

3. Lõike 1 kohaldamiseks tagavad liikmesriigid, et tõhusa õiguskaitsevahendiga nähakse ette nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi 2011/95/EL kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik ja *ex nunc* läbivaatamine vähemalt esimese astme apellatsioonimenetluses.

4. Liikmesriigid näevad ette mõistlikud tähtajad ja muud vajalikud eeskirjad, et taotlejal oleks võimalik kasutada oma õigust tõhusale õiguskaitsevahendile vastavalt lõikele 1. […]

[…]

10. Liikmesriigid võivad kooskõlas lõikega 1 sätestada tähtaja, mille jooksul peab kohus menetleva ametiasutuse otsuse läbi vaatama.“

Ungari õigus

7 2007. aasta LXXX seaduse varjupaigaõiguse kohta (menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény) artikli 68 lõiked 2, 3, 5 ja 6 on sõnastatud järgmiselt:

„2. Kohus teeb otsuse 60 päeva jooksul pärast menetluse algatamise dokumendi kohtusse saabumist.

[…]

4. […] Kohus vaatab täielikult läbi nii faktilised kui ka õiguslikud asjaolud kohtulahendi tegemise kuupäeva seisuga.

[…]

5. Kohus ei või varjupaigaasjades pädeva ametiasutuse otsust muuta.

6. Menetlust lõpetav sisuline kohtuotsus ei kuulu edasikaebamisele.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

8 Kurdi päritolu Iraagi kodanik PG ilmus 22. augustil 2017 isikut tõendavate dokumentideta Ungari transiiditsooni ja esitas seal rahvusvahelise kaitse taotluse, kuna tema päritoluriigis on tema elu väidetavalt ohus. Ungari ametiasutused jätsid selle taotluse 14. märtsil 2018 rahuldamata ja „tunnistasid tema suhtes tagasisaatmise lubamatuse põhimõtte kohaldamatuks“. Tema suhtes võeti tagasisaatmismeede, millega kaasnes kaheaastane riigis elamise keeld.

9 Puudutatud isik esitas talle rahvusvahelise kaitse andmisest keeldumise peale kaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

10 Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust nähtub, et üks teine Ungari kohus kui eelotsusetaotluse esitanud kohus on juba tühistanud kaks varasemat varjupaigaameti otsust, millest esimene tehti 25. oktoobril 2017 ja teine 18. jaanuaril 2018 ning milles mõlemas jäeti rahuldamata sama isiku rahvusvahelise kaitse taotlus. Nii oli 14. märtsi 2018. aasta otsus kolmas otsus, millega PG rahvusvahelise kaitse taotlus jäeti pärast kahte järjestikust tühistamist rahuldamata.

11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et Ungari õigus ei võimalda alates 2015. aastast enam kohtunikel rahvusvahelise kaitse valdkonnas tehtud haldusotsuseid muuta ega anda ise ühte või teist liiki kaitset. Selliseid otsuseid saab üksnes teatavatel juhtudel tühistada, mistõttu saab puudutatud isikust uuesti varjupaigaameti juures taotleja. Ta leiab, et seetõttu võib see tsükkel, et varjupaigaamet jätab taotluste rahuldamata, millele järgneb otsuse tühistamine kohtu poolt, *ad libitum* korduda. Seetõttu tekkis tal küsimus, kas sellise ohu tõttu ei satu Ungari uued menetlusnormid vastuollu direktiivis 2013/32 sätestatud nõuetega, mis käsitlevad õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

12 Lisaks tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul arvestada Ungari õigusnormides ette nähtud maksimaalselt 60-päevase kohtulahendi tegemise tähtajaga. Ta leiab, et teatavates kohtuasjades, mille tüüpiliseks näiteks näib olevat põhikohtuasi, ei piisa sellest tähtajast, et selgitada välja vajalikud asjaolud, teha kindlaks faktiline olukord, kuulata ära asjaomane isik ja seega teha nõuetekohaselt põhjendatud kohtulahend. Tal tekib seega küsimus, kas see tähtaeg on kooskõlas direktiivis 2013/32 ja harta artiklis 47 ette nähtud õigusega tõhusale õiguskaitsevahendile.

13 Neil asjaoludel otsustas Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (Pealinna haldus- ja töökohus, Ungari) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [harta] artiklit 47 ning […] direktiivi 2013/32 […] artiklit 31, arvestades [Roomas 4. novembril 1950 alla kirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhiõiguste konventsiooni] artiklites 6 ja 13 sätestatut, on võimalik tõlgendada selliselt, et liikmesriik täidab kohustust tagada õigus tõhusale õiguskaitsevahendile ka siis, kui kohtul ei ole lubatud muuta varjupaigamenetluses tehtud otsust, vaid sellise otsuse saab ainult tühistada, saates asja tagasi haldusasutusele uue menetluse läbiviimiseks?

2. Kas [harta] artiklit 47 ning […] direktiivi 2013/32 […] artiklit 31, arvestades [Euroopa inimõiguste ja põhiõiguste konventsiooni] artiklites 6 ja 13 sätestatut, on võimalik tõlgendada selliselt, et nende sätetega on kooskõlas sellised liikmesriigi õigusnormid, milles on igasuguseid muid erilisi asjaolusid, juhtumi erisusi ja võimalikke tõendamisraskusi arvesse võtmata kõikide varjupaigaasjades toimuvate kohtumenetluste jaoks ette nähtud ühtne 60-päevane kohustuslik menetlusaeg?“

Menetlus Euroopa Kohtus

14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus taotles asja lahendamist Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 23a ette nähtud eelotsuse kiirmenetluses. Esimene koda otsustas 31. juulil 2018 pärast kohtujuristi ärakuulamist jätta see taotlus rahuldamata.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Sissejuhatavad märkused

15 Tuleb märkida, et kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud eelotsuse küsimused käsitlevad seda, kuidas tuleb tõlgendada direktiivi 2013/32 artiklit 31, mis käsitleb rahvusvahelise kaitse taotluste läbivaatamise haldusmenetlust, puudutab eelotsusetaotlus tegelikult selle direktiivi artiklis 46 ette nähtud õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile ülevõtmist. Seega tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarviliku vastuse andmiseks tõlgendada viimati nimetatud sätet ja eelkõige selle lõiget 3.

Esimene küsimus

16 Esimese küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis annavad kohtutele pädevuse üksnes tühistada rahvusvahelise kaitse valdkonnas pädevate asutuste otsused, välistades õiguse neid muuta.

17 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 21 ja 31 märkis, on Euroopa Kohus pärast käesoleva eelotsusetaotluse registreerimist võtnud selle küsimuse kohta seisukoha 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuses Alheto (C-585/16, EU:C:2018:584) ja 29. juuli 2019. aasta kohtuotsuses Torubarov (C-556/17, EU:C:2019:626).

18 Nii märkis ta 25. juuli 2018. aasta kohtuotsuse Alheto (C-585/16, EU:C:2018:584) punktides 145 ja 146, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 käsitleb üksnes kaebuse „läbivaatamist“ ega puuduta seega vaidlustatud otsuse võimaliku tühistamise tagajärgi. Liidu seadusandja ei ole seega direktiivi 2013/32 vastu võttes soovinud kehtestada mingit ühist nõuet, et nimetatud direktiivi artikli 2 punktis f nimetatud kohtulaadne ametiasutus või haldusorgan peaks kaotama oma pädevuse pärast seda, kui tühistatakse tema tehtud esmane otsus rahvusvahelise kaitse taotluse kohta. Järelikult on liikmesriikidel õigus sätestada, et pärast otsuse tühistamist tuleb asi saata sellele asutusele või organile tagasi uue otsuse tegemiseks.

19 Euroopa Kohus täpsustas nimetatud kohtuotsuse punktides 147 ja 148, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 jääks nii ilma kogu oma soovitavast toimest, kui pärast sellise kohtuotsuse kuulutamist, milles esimese astme kohus on selle sätte kohaselt hinnanud direktiivi 2011/95 alusel täielikult ja *ex nunc* taotleja rahvusvahelise kaitse vajadusi, võib kõnealune asutus või organ teha otsuse, mis on selle hinnanguga vastuolus, või lasta mööduda sedavõrd pikal ajavahemikul, et suureneks selliste asjaolude ilmnemise oht, mis nõuavad uut ajakohastatud hindamist. Seega, isegi kui direktiivi 2013/32 eesmärk ei ole kehtestada ühiseid nõudeid pädevuse kohta teha rahvusvahelise kaitse taotluse kohta pärast esmase otsuse tühistamist uus otsus, tuleneb siiski direktiivi eesmärgist tagada selliste taotluste võimalikult kiire menetlemine, kohustusest tagada direktiivi artikli 46 lõike 3 soovitav toime ning harta artiklist 47 tingitud vajadusest tagada tõhus õiguskaitsevahend, et iga liikmesriik, kelle jaoks see direktiiv on siduv, peab kohandama oma riigisisest õigust nii, et pärast esmase otsuse tühistamist ja asja tagasisaatmist nimetatud direktiivi artikli 2 punktis f osutatud kohtulaadsele ametiasutusele või haldusorganile tehakse kiiresti uus otsus ning see otsus on kooskõlas kohtu tühistamisotsuses sisalduva hinnanguga.

20 Seega, kui kohus tühistab haldusasutuse otsuse pärast seda, kui ta on ammendavalt ja ajakohastatult hinnanud taotleja rahvusvahelise kaitse vajadusi kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid arvesse võttes, tuvastades, et sellele taotlejale tuleb anda rahvusvaheline kaitse, ning saadab seejärel asja tagasi haldusasutusele uue otsuse tegemiseks, siis on see haldusasutus kohustatud andma taotletud rahvusvahelise kaitse – välja arvatud kui ilmnevad faktilised ja õiguslikud asjaolud, mis

nõuavad objektiivselt uut ajakohastatud hindamist –, sest muidu kaotaksid direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3, koostoimes harta artikliga 47, ning direktiivi 2011/95 artiklid 13 ja 18 oma soovitava toime (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 66).

21 Mis puudutab selle haldusorgani poolt pärast sellist kohtuotsust tehtud otsuse läbivaatamist, siis on Euroopa Kohus rõhutanud, et kuigi direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 3 ei kohusta liikmesriike andma selle sätte alusel kaebuse läbivaatamiseks pädevatele kohtutele muutmispädevust, peavad need kohtud siiski igal üksikjuhul iga juhtumi konkreetseid asjaolusid arvesse võttes tagama, et järgitakse harta artiklis 47 sätestatud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punktid 69 ja 70).

22 Euroopa Kohus järeldas sellest põhikohtuasjas kohaldatavate menetlusnormide kohta, et kui kohtuotsusega, milles kohus on analüüsinud täielikult ja *ex nunc* asjaomase isiku rahvusvahelise kaitse vajadusi, mille tulemusel kohus otsustas, et talle tuleb selline kaitse anda, on vastuolus pädeva haldusasutuse hilisem otsus, peab see kohus juhul, kui liikmesriigi õigus ei anna talle mingit vahendit, mis võimaldaks tal oma kohtuotsuse järgimist nõuda, seda haldusorgani otsust muutma ja asendama selle omaenda otsusega, jättes vajaduse korral kohaldamata liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad tal seda teha (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punktid 68, 72 ja 77).

23 Seega tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis annavad kohtutele pädevuse üksnes tühistada rahvusvahelise kaitse valdkonnas pädevate asutuste otsused, välistades õiguse neid muuta. Kui asi saadetakse aga tagasi pädevale haldusasutusele, tuleb uus otsus vastu võtta lühikese aja jooksul ja see peab olema kooskõlas kohtu tühistamisotsuses sisalduva hinnanguga. Samuti, kui liikmesriigi kohus on pärast kõikide rahvusvahelise kaitse taotleja esitatud faktiliste ja õiguslike asjaolude täielikku ja *ex nunc* hindamist tuvastanud, et asjaomasele taotlejale tuleb direktiivis 2011/95 sätestatud kriteeriumide kohaselt anda rahvusvahelise kaitse seisund põhjendusel, millele ta oma taotluses tugines, kuid haldusasutus teeb pärast seda vastupidise otsuse, tõendamata, et on ilmnenud uusi asjaolusid, mis põhjendavad uue hinnangu andmist seoses taotleja vajadusega rahvusvahelise kaitse järele, siis peab see kohus juhul, kui liikmesriigi õigus ei anna talle mingit vahendit, mis võimaldaks tal oma kohtuotsuse järgimist nõuda, muutma seda otsust, mis ei vasta tema varasemale kohtuotsusele, ja asendama selle omaenda otsusega rahvusvahelise kaitse taotluse kohta, jättes vajadusel kohaldamata liikmesriigi õigusnormid, mis keelaksid tal seda teha.

Teine küsimus

24 Teise küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnormid, millega on kohtule, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale, nähtud otsuse tegemiseks ette 60–päevane tähtaeg.

25 Tuleb märkida, et direktiiv 2013/32 ei sisalda ühtlustatud eeskirju lahendi tegemise tähtaegade kohta ning lausa annab artikli 46 lõikes 10 liikmesriikidele õiguse sätestada sellised tähtajad.

26 Lisaks tuleneb Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast, et kui mõnes valdkonnas puuduvad liidu õigusnormid, tuleb iga liikmesriigi õiguskorras menetlusautonoomia põhimõttest lähtudes kehtestada kohtusse pöördumist reguleerivad menetluseeskirjad, mille eesmärk on tagada õigussubjektidele nende õigused, kuid seda tuleb teha nii, et need ei oleks vähem soodsad kui liikmesriigi õiguse kohaldamisalasse kuuluvaid sarnaseid olukordi reguleerivad eeskirjad (võrdväärsuse põhimõte) ega muudaks liidu õigusega antud õiguste teostamist tegelikult võimatuks või ülemäära keeruliseks (tõhususe põhimõte) (15. märtsi 2017. aasta kohtuotsus Aquino, C-3/16, EU:C:2017:209, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

27 Mis puudutab võrdväärsuse põhimõttest tuleneva nõude täitmist niisuguse otsustamistähtaja puhul, nagu on kõne all põhikohtuasjas, siis tuleb märkida – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist –, et Euroopa Kohtu käsutuses olevast toimikust ei nähtu ega ole ka väidetud, et sarnaseid olukordi reguleeriksid riigisisesed menetluseeskirjad, mis on soodsamad kui need, mis on ette nähtud direktiivi 2013/32 rakendamiseks ja mida kohaldatakse põhikohtuasjas (vt analoogia alusel 7. novembri 2019. aasta kohtuotsus Flausch jt, C-280/18, EU:C:2019:928, punkt 28).

28 Mis puudutab tõhususe põhimõtte järgimist, siis tuleb korrata, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõige 1 annab rahvusvahelise kaitse taotlejale seoses tema taotlust puudutavate otsustega õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile kohtus. Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 3 on määratletud selle õiguse ulatus, täpsustades, et liikmesriigid, kelle jaoks see direktiiv on siduv, tagavad, et kohus, kellele on edasi kaevatud rahvusvahelise kaitse taotluse kohta tehtud otsus, viib läbi „nii faktiliste kui ka õiguslike asjaolude, sealhulgas vajaduse korral direktiivi [2011/95] kohaste rahvusvahelise kaitse vajaduste täielik[u] ja *ex nunc* läbivaatami[s]e“ (vt selle kohta 29. juuli 2019. aasta kohtuotsus Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 51).

29 Lisaks tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et mis tahes otsus pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi omistamise kohta peab põhinema individuaalsel hindamisel (25. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 41 ja seal viidatud kohtupraktika), mille eesmärk on kindlaks teha, kas taotleja isiklikku olukorda arvestades on sellise seisundi omistamise tingimused täidetud (5. septembri 2012. aasta kohtuotsus Y ja Z, C-71/11 ja C-99/11, EU:C:2012:518, punkt 68).

30 Lisaks tuleb meenutada, nagu seda tegi ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 62 ja 63, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 3 ette nähtud kohtusse pöördumise korral on kaebuse esitajatele selle direktiivi artikli 12 lõike 2 alusel tagatud teatud arv menetlusõigusi, see tähendab õigus tõlkele, võimalus suhelda eelkõige ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga ja samuti võimalus tutvuda teatava teabega, direktiivi artikli 20 alusel tasuta õigusabi ja esindamise võimalus, direktiivi artikli 22 alusel võimalus konsulteerida õigusnõustajaga ning direktiivi artiklite 24 ja 25 alusel, mis käsitlevad erivajadustega isikute ja saatjata alaealiste õigusi.

31 Euroopa Kohtul on samuti olnud võimalus korrata, et põhimõtteliselt tuleb kohtumenetluse staadiumis ette näha, et taotleja kuulatakse eelnevalt ära, välja arvatud, kui on kumulatiivselt täidetud teatavad tingimused (vt selle kohta 26. juuli 2017. aasta kohtuotsus Sacko, C-348/16, EU:C:2017:591, punktid 37 ja 44–48). Lisaks võib osutuda vajalikuks määrata muid menetlustoiminguid, eelkõige direktiivi 2013/32 artikli 18 lõike 1 esimeses lõigus nimetatud arstlikku läbivaatust.

32 Käesoleval juhul võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ilmneda, et võttes arvesse tema töökoormust ja töötingimusi või teatavate kohtuasjade erilist keerukust, ei ole kohus, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale, sisuliselt iga tema menetluses oleva juhtumi puhul võimeline tagama tema jaoks kehtestatud 60-päevase tähtaja jooksul kõigi käesoleva kohtuotsuse punktides 27–31 nimetatud reeglite järgimist.

33 Samal ajal tuleb meenutada, et eelotsusetaotluse esitanud kohus määratles seda tähtaega „kohustuslikuna“.

34 Sellises olukorras, kui puuduvad igasugused riigisisesed õigusnormid, mis tagaksid kohtuasjas otsuse tegemise mõistliku aja jooksul, nagu reegel, mis näeb ette, et 60-päevase tähtaja möödumisel antakse asi üle teisele kohtule, paneb liidu õiguse tõhususe põhimõte asjaomasele kohtule kohustuse jätta kohaldamata riigisisesed õigusnormid, mis peavad seda tähtaega kohustuslikuks.

35 Tuleb siiski veel märkida, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõikes 4 on ette nähtud ka liikmesriikide kohustus kehtestada mõistlikud kohtulahendi tegemise tähtajad. Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 48 märkis, aitavad need kaasa selle direktiivi põhjenduses 18 nimetatud üldise eesmärgi saavutamisele menetleda rahvusvahelise kaitse taotlusi võimalikult kiiresti.

36 Nii ei saa kohtu kohustus jätta kohaldamata sellised liikmesriigi õigusnormid, milles on ette nähtud liidu õiguse tõhususe põhimõttega vastuolus olev tähtaeg kohtulahendi tegemiseks, vabastada teda igasugusest kiire menetlemise kohustusest, vaid kohustab teda üksnes käsitlema talle antud tähtaega soovituslikuna, et ta teeks otsuse võimalikult kiiresti, kui see tähtaeg on möödunud.

37 Seega tuleb teisele küsimusele vastata, et direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, millega on kohtule, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale, nähtud ette 60-päevane tähtaeg otsuse tegemiseks, tingimusel et see kohus suudab niisuguse tähtaja jooksul tagada materiaalõigusnormide ja taotlejale liidu õigusega ette nähtud menetluslike tagatiste tõhususe. Vastupidisel juhul peab see kohus jätma kohaldamata riigisisesed õigusnormid, milles on kehtestatud tähtaeg kohtulahendi tegemiseks, ja selle tähtaja möödudes tegema oma otsuse võimalikult kiiresti.

Kohtukulud

38 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus liikmesriigi õigusnormid, mis annavad kohtutele pädevuse üksnes tühistada rahvusvahelise kaitse valdkonnas pädevate asutuste otsused, välistades õiguse neid muuta. Kui asi saadetakse aga tagasi pädevale haldusasutusele, tuleb uus otsus vastu võtta lühikese aja jooksul ja see peab olema kooskõlas kohtu tühistamisotsuses sisalduva hinnanguga. Samuti, kui liikmesriigi kohus on pärast kõikide rahvusvahelise kaitse taotleja esitatud faktiliste ja õiguslike asjaolude täielikku ja *ex nunc* läbivaatamist tuvastanud, et asjaomasele taotlejale tuleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivis 2011/95/EL (mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule) sätestatud kriteeriumide kohaselt anda rahvusvahelise kaitse seisund põhjendusel, millele ta oma taotluses tugines, kuid kui haldusasutus teeb pärast seda vastupidise otsuse, tõendamata, et on ilmnenud uusi asjaolusid, mis põhjendavad uue hinnangu andmist seoses taotleja vajadusega rahvusvahelise kaitse järele, siis peab see kohus juhul, kui liikmesriigi õigus ei anna talle mingit vahendit, mis võimaldaks tal oma kohtuotsuse järgimist nõuda, muutma seda otsust, mis ei vasta tema varasemale kohtuotsusele, ja asendama selle omaenda otsusega rahvusvahelise kaitse taotluse kohta, jättes vajaduse korral kohaldamata liikmesriigi õigusnormid, mis keelavad tal seda teha.**

2. **Direktiivi 2013/32 artikli 46 lõiget 3 tuleb koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus sellised liikmesriigi õigusnormid, millega on kohtule, kellele on esitatud kaebus rahvusvahelise kaitse taotluse rahuldamata jätmise otsuse peale, nähtud ette 60-päevane tähtaeg otsuse tegemiseks, tingimusel et see kohus suudab niisuguse tähtaja jooksul tagada materiaalõigusnormide ja taotlejale liidu õigusega ette nähtud menetluslike tagatiste tõhususe. Vastupidisel juhul peab kohus jätma kohaldamata riigisisesed õigusnormid, milles on kehtestatud tähtaeg kohtulahendi tegemiseks, ja selle tähtaja möödudes tegema oma otsuse võimalikult kiiresti.**

Allkirjad